

פרשת נצבים-וילך

"בג המלך – פת וילך"

את פרשת נצבים, תמיד קוראים בתורה בשבת שלפני ראש השנה. לפעמים יחד עם פרשת וילך, ולפעמים פרשת וילך נקראת בנפרד אחרי ראש השנה. גדולי ישראל נתנו לנו סימן מתי "ניצבים" ו"וילך" נקראות יחד ומתי מפרידים אותם, הסימן הוא במילים מתוך פסוק בספר דניאל: "וימן להם המלך דבר יום ביומו מפתבג המלך ומיין משתיו", כאשר המילים "פת בג המלך" מרמזות לנו מתי נפריד את "ניצבים" מ"וילך": אם "המלך" = ראש השנה בו אנו ממליכים את ה' למלך על העולם, חל בימים "בג" = שני או שלישי, הרי "פת" = פותתים, מפרידים את וילך מניצבים. ובלשון ה"טור": "בג המלך-פת וילך".

יש מעלה מיוחדת המתגלה דווקא כאשר קוראים פרשיות אלו בשני שבועות נפרדים. פרשת ניצבים רומזת על מצבו של היהודי כפי שנברא על ידי הקב"ה, שהוא בן אברהם יצחק ויעקב, לפני שהתחיל את עבודת ה' שלו בעולם. גם במילה הראשונה של הפרשה זה בא לביטוי: "אתם ניצבים היום" – כמו שאתם. ואילו פרשת וילך רומזת על מצבו של היהודי בגמר ושלימות עבודתו, אחרי שהוא "הלך" = עלה ממדרגה למדרגה ברוחניות. גם זה בא לביטוי במילים הראשונות של פרשת וילך: "וילך משה גו'.. בן מאה ועשרים שנה אנכי היום". כלומר, אחרי שהוא גמר והביא לידי שלמות את תפקידו ועבודתו בעולם.

ומכיוון שבכל יהודי יש ניצוץ מנשמתו של משה רבינו, הרי הדבר רומז לשלמות עבודתו של כל יהודי, למצב של "והרוח תשוב אל האלוקים אשר נתנה". ואין הכוונה חלילה להסתלקות הנשמה מן הגוף, אלא שנמצאים בעולם הזה, נשמות בגופים, בכל התוקף של בריאות הגוף, לאורך ימים ושנים טובות ועד לחיים נצחיים, ובמצב זה עומדים בדרגה הכי נעלית, כמו לפני הירידה למטה ("תשוב אל האלוקים אשר נתנה"), ובאופן נעלה יותר באין-ערך ("וילך"), כיון שישנו העילוי של גמר ושלימות כל העבודה.

וברור שכאשר משווים את המצב לפני למצב שאחרי – רואים יותר את השלמות שנפעלה על ידי עבודת האדם יותר מהשלמות שהייתה באדם לפני העבודה, מה שלא כל כך בולט כששתי הפרשיות נקראות באותה שבת.

שבת שלפני ושבת שלאחרי

מעלה נוספת בכך ששתי הפרשיות נקראות בנפרד היא שפרשת וילך, המרמזת כאמור על עבודת האדם, נקראת בעשרת ימי תשובה. בין ראש השנה ליום כיפור יש שבעה ימים – כל שבעת ימי השבוע – שהם כנגד ימי השבוע בכל השנה כולה: בהם ניתנת לנו ההזדמנות לתקן ולהשלים את העבודה של השנה שחלפה, ולהתכונן לעבודה בשלמות בשנה החדשה. ומכיוון שעניינה של השבת הוא גמר ושלימות עבודת השבוע כולו, הרי ששבת שובה, שהיא כנגד כל שבתות השנה, כוללת בתוכה את עבודת השנה כולה. "וילך" ממש!

גם עצם מציאות הזמן הוא דבר נברא, כמו כל הבריאה. כך נברא היום הראשון עם הייחודיות שלו, היום השני וכך הלאה כולל השבת. אולם עוד לפני בריאת העולם הייתה מציאות של שבת – שהיא מעל הזמן. שבת זו הייתה קיימת רק ב"מחשבתו" של הבורא, והיא המכונה "שבת שלפני הבריאה", לפני העבודה הרוחנית והתיקון שפועל האדם בבריאה. לאחר מכן ישנה השבת שבסיום ששת ימי הבריאה, המסמלת את השלמות שלאחר עבודת האדם.

אם כך פרשת ניצבים, הנקראת לפני ראש השנה, מקבילה לשבת שלפני הבריאה, לפני עבודת האדם בעולם, ופרשת וילך – לשבת שלאחר שלמות הבריאה. לאחר עבודת האדם.

סמוך ליום ראשון – אך לא בו

יש קשר מיוחד בין ראש השנה לבין יום ראשון בשבוע. כפי שאנו אומרים גם בתפילת החג: "זה היום תחילת מעשיך, זיכרון ליום ראשון". כל יום ראשון בשבוע הוא בדוגמת היום הראשון לבריאת העולם שעליו נאמר בתורה "יום אחד" – שעדיין לא נברא אף יצור והיה ה' יחיד בעולמו. וכמו שאנו אומרים ב"שיר של יום" ליום ראשון: "לדוד מזמור, לה' הארץ ומלואה" – שה' היה יחיד בעולמו.

אולם בריאת העולם התחילה בכ"ה אלול, וראש השנה היה ביום שישי, ולא ראשון. אם כן, מדוע קוראים לו "זיכרון ליום ראשון"? – משום שביום זה נברא האדם, שהוא, ובמיוחד עבודתו בעולם, היא עיקר מטרת הבריאה כולה. שכן על ידה נפעלת השלמות בה חפץ ה' – לגלות אלוקות בעולם על ידי קבלת מלכותו של הקב"ה. ואכן כבר ביום בריאתו קרא אדם הראשון לכל היצורים ואמר להם "בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושונו" והמליך את הקב"ה למלך על כל הארץ על ידי ההכרזה "ה' מלך גאות לבש", מלך יחיד בעולמו.

כלומר, בראש השנה הביא האדם בעבודתו את העולם לאותו מצב כמו שהיה ביום הראשון לבריאת העולם, שה' יחיד בעולמו גם לאחר שנבראו הנבראים. מעין זה מתרחש בכל ראש השנה בה עבודת האדם היא להמליך את ה', כפי שאומרת הגמרא "אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם".

ראש השנה עצמו לא יכול לחול ביום ראשון בשבוע, כפי שמובא להלכה: "אין קובעין ראש השנה לא ביום א' ולא ביום ד' ולא ביום ו'. וסימנו – "לא אד"ו ראש". אך כשראש השנה חל בסמוך ביותר ליום ראשון, ביום שני (=כפי שהייתה הקביעות בשנה בה נאמרה השיחה – ה'תשנ"ב), מודגש ביותר הקשר ליום ראשון – המלכת ה' למלך יחיד בעולמו.

יחד עם זה, העובדה שראש השנה לא חל ביום ראשון אלא ביום שני, מדגישה שבראש השנה יש חידוש ותוספת יותר מביום ראשון. ומה היא התוספת? החידוש שפועלת עבודת האדם בעולם.

רק לנו יש את הכוח!

ואם נשאל: איך ייתכן שהאדם מוסיף שלמות ועילוי בפעולת הקב"ה?! ניתן להסתכל בתיאור התורה אודות סיום וגמר בריאת הבריאה כולה ביום השישי. שם נאמר: "אשר ברא אלוקים לעשות". מפרש רש"י: לכאורה המילה "לעשות" מיותרת, אלא שהיא באה ללמדנו שאחרי שאלוקים גמר את כל הבריאה, אנחנו צריכים עוד "לעשות" – לתקן!

על האדם, בקיום התורה והמצוות שלו, לגרום שהעולם, שמצד עצמו אינו שייך לקבל גילוי אלוקות אלא רק דרגה נמוכה יחסית שהיא בערך אליו – יהיה ראוי, ואכן תתגלה בו, אלוקות בדרגה גבוהה הרבה יותר, הרבה מעל העולם.

כך גם עשה אדם הראשון: קודם כל הכריז בכל העולם "ה' עושה" – אלוקות שבערך לעולם, הדרגה שעל ידה נעשית ההתהוות, הקיום והחיות של העולם. ואז הוא פעל בעולם את הכתרת המלך "ה' מלך גאות לבש" – דרגת גילוי אלוקות שבאין ערוך כלל לעולם.

גם בפרקי אבות שנאמר השבוע, פרקים חמישי ושישי, רמוז הכוח הזה שיטנו בעבודת האדם דווקא: פרק חמישי מתחיל "בעשרה מאמרות נברא העולם" – הדרגה שהיא בערך לעולם כפי שהוא מבריאתו. ואילו פרק שישי מתחיל "שנו חכמים בלשון המשנה" עבודת החכמים (היהודי) בעולם.

אחדות, מחלוקת ואחדות גבוהה יותר

ביום ראשון, כאמור, עדיין שררה בעולם אחדות. לא היו הבריות החשות עצמן כישות נפרדת ו"חלוקות" – לא מרגישות ולא מודות בשייכותן לבורא. זה שראש השנה לא יכול לחול ביום ראשון – מדגיש את חשיבות עבודת האדם: עלינו לעבוד דווקא בעולם בו יש "מחלוקת" (וכמאמר חז"ל שביום שני נבראה המחלוקת), ולגרום בו עצמו את האחדות. אחדות שלמעלה מזו של היום הראשון, אחדות בה יש את העולם, והוא "מסכים" לאלוקות. כך מתקיים רצון ה' "להיות לו יתברך דירה זו בתחתונים". זוהי אחדות בדרגה גבוהה הרבה יותר – אחדות שלמעלה מהמחלוקת.

רבי סעדיה גאון מציין שפרשת וילך היא במקור פרשה אחת בלבד, וכן גם מונים את פרשיות התורה (53 פרשיות ולא 54). אולם בשנים מסוימות מפרידים אותה לשתיים: ניצבים ווילך. אם כן גם פה יש לנו אותו רעיון: אחדות (פרשה אחת), ואז פירוד ביניהם (ניצבים לפני ראש השנה ווילך אחרי) על מנת להגיע לאחדות נעלית הרבה יותר: אחדות של שלמות עבודת האדם בעולם, הגורמת שגם העולם עצמו (שנקרא "עולם" משום שבטבעו הוא מעלים ומסתיר את האלוקות המחייה אותו) מסכים עם גילוי דרגת אלוקות שבאין ערוך אליו לגמרי. דרגת וילך.

שנה טובה ומתוקה, שנת גאולה!

בסימן שקבעו חכמים לחלוקת פרשת ניצבים וילך יש גם תוכן נוסף: "פתג המלך" הוא מאכל המלך (בלשון כשדית), ומשמעות הדבר היא שבראש השנה (שנקרא "המלך") מזמין הקב"ה לכל יהודי את כל צרכיו לכל השנה כולה (כהמשך הכתוב "דבר יום ביומו"). זה צריך להיות גם לפני עבודתם של ישראל, שהרי ההלכה מחייבת את בעל הבית (וכן את הקב"ה שהוא בעל הבית שלנו) לתת לפועליו (אנחנו) סעודה בהרחבה, ואפילו באופן של עשירות! אז לכל הדעות לאחר העבודה מגיע לכל אחד ואחת שנה טובה ומתוקה!

וכש"וילך" חל בשבת שובה, הרי זה כולל גם ובעיקר את ההליכה שבסיום כל העבודה כולה – הליכת כל ישראל לבית המקדש בגאולה השלישית בקרוב. כמצויין בפרשת וילך בקשר למצוות "הקהל" שכל ישראל "האנשים, הנשים והטף" באים לראות את פני ה'. ובפרשת ניצבים כתוב "ושב ה' אלוקיך את שבותך ורחמך, ושב וקבצך" בגאולה האמיתית והשלמה במהרה בימינו אמן!

לפרסם בעיתונים... (מדברי הרבי בשיחה)

לאחרי עבודתם של ישראל בתקיעת שופר.. מקיים הקב"ה הבטחתו "והיה ביום ההוא ייתקע בשופר גדול", ולא רק בלשון עתיד, אלא בלשון הווה, ועד בלשון עבר, שכבר הייתה התקיעה בשופר גדול, ותיכף ומיד "נפטרין לבתיהם לשלום", לבית האמיתי דכל אחד ואחד מישראל – בית המקדש השלישי בגאולה השלישית.. בקדש הקדשים.

ועוד והוא העיקר – שכן תהיה לנו בפועל ממש. ויתירה מזה, שכבר הייתה לנו, בלשון עבר, ובפרט על פי הפתגם הידוע של רבותינו נשיאנו על דבר הפירסום דביאת המשיח בעיתונים, כפי שנתקיים בפועל ממש בתקופה האחרונה, שנתפרסם בכמה וכמה עיתונים בעולם כולו (ויש להוסיף ולפרסם עוד יותר) ש"הנה זה (המלך המשיח) בא, ותיכף – כבר בא – בפועל ממש.. ובגלוי לעיני כל באי עולם.. ותיכף ומיד ממש.

"המעשה הוא העיקר" – ההוראות לפועל שמביא הרבי בשיחה

להשתדל בעבודת התפילה בערבית בליל א' של ראש השנה, שצריך להיות מעין ושמץ מהעבודה שראינו בכך אצל רבותינו נשיאנו.

לקבל החלטות טובות בנוגע להקהלת קהילות בשבת, ובנוגע לנתינת צרכי השבת (וכל השבוע) לכל הזקוק לכך. להוסיף ולפרסם בעיתונים עוד יותר ש"הנה זה משיח בא" ותיכף – כבר בא בפועל ממש.